

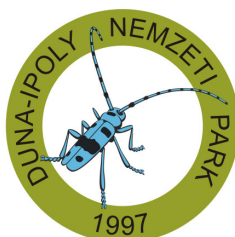
ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

DARÁNYI IGNÁC TERV

A HUDI20037 Nyakas-tető szarmata vonulat kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Budapest
2014

Jelen fenntartási terv az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 3.) VM rendeletben foglaltak alapján készült

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 1525 Budapest, Pf.: 86.
Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervezők

Baranyai Zsolt
Schrett Andrea

Vezető szakértők

Halász Antal (természetvédelem)
Szűcs Gábor (agrár)

Közreműködő szakértő

Barina Zoltán
Bíró Sándor
Tulogdi Áron

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2014

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	3
1. A terület azonosító adatai	4
1.1. Név	4
1.2. Azonosító kód	4
1.3. Kiterjedés	4
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	4
1.5. Érintett települések	4
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások	5
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	12
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	12
3.2. Kezelési javaslatok	12
3.2.1. Élőhelyek kezelése	13
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	32
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	32
3.2.4. Kutatás, monitorozás	32
3.2.5. Mellékletek	34
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében ...	35
3.3.1. Agrártámogatások	36
3.3.2. Pályázatok	38
3.3.3. Egyéb	38
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	38
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	38
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	40
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	45

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Nyakas-tető szarmata vonulat kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (a továbbiakban: kJT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDI20037
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	614,22 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű élőhelyek:

- Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) (6190)
- Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)
- Szubpannon sztyeppék (6240)*
- Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel (91H0)*
- Pannon cseres-tölgyesek (91M0)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhely:

- Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*) (91E0)*

1.4.2. Jelölő fajok

- leánykőöröcsin (*Pulsatilla grandis*)
- magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*)
- szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
FEJÉR MEGYE		
Mány	167,7485	3,75

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE		
Szomor	43,9655	3,33
PEST MEGYE		
Tök	109,7015	4,44
Zsámbék	292,8088	8,70

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
helyi jelentőségű védett természeti terület	TT	Kakukk-hegy és környéke TT (Szomor közigazgatási területén)	16,55 ha	8/2001. (IX. 10.) önkormányzati rendelet
helyi jelentőségű védett természeti terület	TT	Nyakashegy (Tök közigazgatási területén)	167,14 ha	4/1995. (III. 30.) Tök önkorm. rendelet a közigazgatási területéhez tartozó Nyakashegy védetté nyilvánításáról
helyi jelentőségű védett természeti terület	TT	Nyakas-hegy TT (Zsámbék közigazgatási területén)	257,22 ha	4/1995. (II. 27.) Zsámbék önkorm. rendelet a Nyakas-hegy helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításáról (illetve a bővítéséről szóló 472/2003. (X. 28.) Kt. határozat)
országos ökológiai hálózat övezet	magterület	Szomor, Tök és Zsámbék közigazgatási területén	394,85 ha (64,28%)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
országos ökológiai hálózat övezet	pufferterület	Mány, Szomor, Tök és Zsámbék közigazgatási területén	197,59 ha (32,17%)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
Gerecse Natúrpark	natúrpark	Szomor közigazgatási területén	44,12 ha	Miniszteri hozzájárulás a natúrpark név használatához: 2013. február 1.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- A Zsámbék közigazgatási területére eső, helyi védelem alatt álló részekre a Zsámbéki-medence Tájvédelmi Egyesület megbízásából 2006-ban készült kezelési terv, amelyet

2010-ben, átdolgozás után az önkormányzat jóváhagyott, kihirdetésre nem került, azonban határozattal a képviselőtestület elfogadta. A kezelési tervet elfogadó határozat számát kérésünk ellenére az Önkormányzat sem tudta megadni részünkre.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Mány Község Önkormányzatának 10/2009. (IX. 23.) számú rendelete Mány helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről
- Mány Község Önkormányzatának 43/2005. (VII. 28.) számú határozata a településszerkezeti tervről (módosította: 71/2009. (IX. 23.) sz. önkormányzati határozat)
- Szomor településrendezési eszközeinek hatályos tervei nem állnak rendelkezésünkre, egyeztetési anyagokkal rendelkezünk 2003-ból.
- Tök Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 9/2005. (VII. 14.) rendelete (módosítva: Tök Község Önkormányzata Képviselő-testületének 16/2012. (IX. 03.) sz. rendeletével) nem áll rendelkezésünkre a hatályos terv
- Tök Község Önkormányzata Képviselő-testületének 49/2005. (VI. 28.) sz. határozata Tök Község Településszerkezeti tervéről és leírásáról (módosította: 57/2012. (VIII. 30.) számú határozat) nem áll rendelkezésünkre a hatályos terv
- Zsámbék Nagyközség 106/2004. (III. 30.) Ök. számú határozattal jóváhagyott Településszerkezeti Tervének a 353/2005. (VI. 28.) Ö.K. számú határozattal jóváhagyott módosítása
- Zsámbék Nagyközség 19/1999. (X. 18.) Ök. számú rendeletével jóváhagyott Építési Szabályzatának és Szabályozási Tervének a 14/2005. (07. 04.) Ö.K. számú rendelettel jóváhagyott módosítása

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- A terület az erdőterv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet 1. sz. melléklete alapján a Gerecsei, a Mezőföldi, és a Budai-hegyek erdőtervezési körzetbe tartozik.
- Jelenleg érvényes terv (Tök, Zsámbék): Budakeszi Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes: 2006. január 1.-2015. december 31. Felelős tervező: Zátanyi Imre, Törzskönyvi szám: 13/2006) (Budai-hegyek erdőtervezési körzet (Tök, Zsámbék): az új körzeti erdőtervet a 11/2010. FVM rendelet 2. számú melléklete szerint 2014-ben fogják elkészíteni.)
- A Mányra és Szomorra vonatkozó körzeti erdőterv 2010-ben lejárt, egyes gazdálkodóknak van ideiglenes erdőterv határozata. (Mezőföldi erdőtervezési körzet (Mány): az új körzeti erdőtervet a 11/2010. FVM r rendelet 2. számú melléklete szerint 2017-ben fogják elkészíteni. Gerecsei erdőtervezési körzet (Szomor): az új körzeti erdőtervet a 11/2010. FVM rendelet 2. számú melléklete szerint 2020-ban fogják elkészíteni.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- Érintett vadgazdálkodók:
  - Sajgó-Völgye Vadásztársaság (Mány)
  - Gyermely Holding Zrt. (Szomor)
  - Zsámbéki Medence Vadásztársaság (Tök és Zsámbék)

- Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által kiadott 19390/2007. ügyszámú szakhatósági hozzájárulás a Sajgó-völgye Vadásztársaság (2065 Mány, Szent István u. 20.) 10 éves vadgazdálkodási üzemtervéhez (2007. szeptember)
- A Gyermely Holding Zrt. vadgazdálkodási tervének kódszáma: 11-253110-1-4-3 (érvényes: 2007-2017.)
- Zsámbéki Medence Vadásztársaság tervének kódszáma: 11-571810-1-4-1 (érvényes: 2007-2017.)

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A kjTT területén nyilvántartott halgazdálkodási vízterület nem található.

1.7.6. Vízugyűjtő-gazdálkodási tervek

- Vízugyűjtő-gazdálkodási terv 1.7 Gerecse, 2010. április; Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság; Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság. (a terv a 2007-2027-ig tartó időszak célkitűzéseit foglalja össze, várható felülvizsgálat éve: 2015.)
- Vízugyűjtő-gazdálkodási terv 1.9 Közép-Duna vízgyűjtő, 2010. április; Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság; Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság. (a terv a 2007-2027-ig tartó időszak célkitűzéseit foglalja össze, várható felülvizsgálat éve: 2015.)

1.7.7. Egyéb tervek

- A tervezett M11 autót út nyomvonala a töki és zsámbéki részeket az előzetes tervek szerint érinteni fogja.

1.7.8. Jogerős engedélyek

- Az egykori rakétabázis területén jelenleg kiállítás működik, valamint szabadtéri színházként funkcionál.
- A Mány 0165 hrsz. b alrészletén 20/699/1992 számon kiadott vízjogi engedély mélyfúrású kút üzemeltetésére és a gyümölcsösök öntözésére.
- A zsámbéki déli terület egységen jelenleg bányaművelés folyik, amelynek adatai:
  - környezethasználó: Zsámbéki Mezőgazdasági Szövetkezet
  - bánya védneve: Zsámbék I. – dolomit
  - környezetvédelmi működési engedély határozatának száma: KTF: 10768-8/2014. (Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség, 2014. március 31.)
  - érintett, Natura 2000 kijelölés alatt álló földrészletek: Zsámbék 057, Zsámbék 060/1, Zsámbék 060/3, Zsámbék 061, Zsámbék 062/14b, Zsámbék 062/15.
- A mányi terület egységet is érinti művelt bányatelek: Mány I. – dolomit
  - bányavállalkozó: Zarándok és Családja Kft.

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk. Az érintett terület %-os nagyságát a kJT teljes területéhez viszonyítva adjuk meg.

Belső veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A04.03	pásztorokodás felhagyása, legeltetés hiánya	H	25	Meszes alapközetű félttermészetes száraz gyepes és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*, leánykörtörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) Alullegetetés az állatállomány hiánya miatt. Jelölő élőhelyek, fajok eltűnése, visszaszorulása a cserjésedés, erdőszűlés előrehaladtával.
B	Erdészet, erdőgazdálkodás	H	30	Veszélyeztetett vagy potenciálisan veszélyeztetett jelölő élőhelyek és jelölő fajok: Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szel (91H0)*, Pannon cseres-tölgyesek (91M0), szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>). Molyhos tölgyesek letermelése, öreg, odvas, böhöncös fák kitermelése és a holt faanyag eltávolítása. A holt faanyag eltávolítása miatt a szaproxilofág fajok veszélyeztetettek. Az idős fák eltávolításával az általuk nyújtott élőhely és ökoszisztéma nincs jelen az erdőben, a holtfához kapcsolódó fajok létfeltételei megszűnnek.
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	H	80	Meszes alapközetű félttermészetes száraz gyepes és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*, Pannon cseres-tölgyesek (91M0), Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szel (91H0)*. Jelentősen túltartott vadállomány, jellemző a disznótúrás, sok az őz (<i>Capriolus capriolus</i>). Jelölő erdei élőhelyek erőteljes gyomosodása, természetes felújulásuk megakadályozása. Gyepes felszaggatása következtében fellépő gyomosodás.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	100	Pannon sziklagyepes (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190), Meszes alapközetű félttermészetes száraz gyepes és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*, Enyves éger (<i>Alnus</i>

				<p><i>glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*, Pannon cseres-tölgyesek (91M0), Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>szel (91H0)*, leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>). Főként a nem megfelelően megválasztott fafajjal történő erdőtelepítésből adódóan: fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) és feketefenyő (<i>Pinus nigra</i>), illetve foltszerűen a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) spontán megjelenő és ültetett állományai, valamint a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) egyaránt előfordulnak. A gyvepekben több helyen megjelenik a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>). Visszaszorításuk, további terjedésük megakadályozása elsődleges feladat. Tömeges megjelenésük esetén jelölő élőhelyek degradációját, szélsőséges esetben megszűnését eredményezheti.</p>
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	H	50	<p>Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepesek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*. A gyepesek cserjésedése hosszabb távon a jelölő élőhelyek, fajok átalakulásához eltűnéséhez vezet.</p>
A03	gyepterület kaszálása/vágása	M	5	<p>Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepesek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*. Potenciálisan, az egyik gazdálkodó nagy területen tervezi. A kaszálás rendjének helytelen megválasztása esetén jelölő élőhelyek fajgazdagságának csökkenéséhez vezet.</p>
C01.04.01	bányászat külszíni fejtéssel	M	1	<p>Szubpannon sztyeppék (6240)*, Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>szel (91H0)*, magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>). A korábbi mélyművelésű bányászati tevékenység következtében fellépő suvadások és azok rekultiválása jelent veszélyt, a magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>) esetében a déli terület egységen Mányon és Zsámbékon folytatott külszíni bányaművelés veszélyezteti, a bányagödör túlbányászása és a suvadás által.</p>
G01.02	túrás, lovaglás és nem gépesített járművel végzett tevékenység	M	25	<p>Pannon sziklagyepesek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190), Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepesek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*. A Nyakason és a szomori Kakukk-hegyen jelzett turistaút, valamint október</p>

				23-án több mint 1000 fős teljesítménytúra érinti a területet. Nem megfelelő irányítás mellett fellépő taposási károk elsősorban a gyepekben.
G01.03	motoros járművel végzett tevékenység	M	50	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*. A terepmotorozás és quadozás a gyepterületeket és az erdőket is érinti. A rendszeresen használt nyomvonalakon a jelölő fajok, élőhelyek megsemmisülnek.
G04.02	felhagyott katonai használat	M	2	Szubpannon sztyeppék (6240)* Egykori rakétabázis a zsámbéki részen, potenciálisan. Esetlegesen fellépő fejlesztési (építési) szándékok.
A10.01	sövény, bozót, cserje eltávolítása	L	40	Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*, leánykőöröcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) Cserjeirtás rossz időpontban, gyepek helyreállítása rossz módszerekkel, vagy helytelenül. A helytelenül végzett cserjeirtás a terület élőhelyeit degradálja, fajösszetételüket megváltoztatja, teret nyit az inváziós fajok számára.
D02.01	villany- és telefonvezetékek	L	5	Szubpannon sztyeppék (6240)* A karbantartási munkálatok taposással, cserjeirtással, nyomvonalváltozás esetén gyepfeltöréssel járnak.

Kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	Érintett terület nagyága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	15	Szubpannon sztyeppék (6240)* A kJT részét képező, valamint a környező szántóföldekről történő bemosódás. Bemosódnak a tápanyagok és a vegyszerek, megbontják a gyepek egyensúlyát, így degradálódik az élőhely.
E03.01	háztartási hulladék	M	5	Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*, Pannon cseres-tölgyesek (91M0). Foltszerűen jellemző, a szegélyeken. A jelölő élőhelyek gyomosodását okozza.
K01.03	kiszáradás	M	100	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> ,

				<p><i>Salicion albae</i>) (91E0)* A vízhiány a teljes területen tapasztalható, a talajvíz nagy mélysége pedig a gyepes élőhelyek fenntartása szempontjából kulcsfontosságú legeltetést is megnehezíti, mert az állatok számára lajtoskocsival kell a vizet felhordani (nagyon mély kutat kellene fúrni). Az élőhelyek fajösszetétele átalakul, a vízhez kötődő élőhelyek és fajok eltűnnek a területről.</p>
--	--	--	--	---

A jövőben ható veszélyeztető tényező jelenleg nem ismert.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés:

A terület elsődleges és stratégiai jellegű rendeltetése, hogy őrizze meg a valamikor általánosságban jellemző társulások mára fragmentálódva megmaradt elemeit, az ott található jelölő növény- és állatfajokat, valamint azok élőhelyeit.

Célkitűzés:

Elsődleges célkitűzés a szarmata mészkő gyeptársulásainak megőrzése a szukcessziós folyamatok megállításaival, majd kíméletes, extenzív legeltetéssel a jelölő gyeptársulások, (Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*), valamint a leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*) megőrzése. Ezen kívül prioritás az őshonos erdők, jelölő és jelölőnek javasolt erdei élőhelyek (Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel (91H0)*, Pannon cseres-tölgyesek (91M0) és Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)*) természetes fajkészletének és szerkezetének megőrzése és fejlesztése.

- A gyeptípusok megőrzésének előfeltétele a célállapotként meghatározott élőhelymintázat cserje-visszaszorítással történő aktív helyreállítása, leginkább a galagonya (*Crataegus spp.*) és a kökény (*Prunus spinosa*) foltoló gyérintésével, a feketefenyő-magoncok (*Pinus nigra*) eltávolításával
- A fenntartó természetvédelmi kezelés e mintázat tartós megőrzését szolgálja, lehetőség szerint fenntartható gyephasznosítással.
- A Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) (6190) jelölő élőhelyeken a sérülékenyséjük miatt semmilyen kezelés/beavatkozás nem javasolt.
- A jelölő magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*) megőrzése érdekében a bányaművelés szabályozása kulcsfontosságú a területen.
- Erdők esetében a jelölő, őshonos fajokra alapuló folyamatos erdőkép melletti természeti folyamatokra alapozott erdőgazdálkodás valósítandó meg.
- A jelölő szarvasbogar (*Lucanus cervus*) megőrzése érdekében az erdőállományok holtfa-anyagának megtartása szintén fontos célkitűzés a területen.
- Az inváziós idegenhonos fajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*)) terjedésének megállítása, lehetőség szerint minél teljesebb körű eltávolítása a jelölő élőhelyek fajkészletének megőrzése érdekében fontos cél.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4. § 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági

eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A legfontosabb feladat a gyepterületek becserjésedésének megakadályozása– ez a megfelelő kaszálással, illetve legeltetéssel biztosítható. Szintén lényeges feladat az inváziós fajok visszaszorítása, valamint a nem (megfelelően) kezelt erdőterületeken az idegenhonos fajok arányának csökkentése, a gyepekben felverő feketefenyő rendszeres irtása. A terepmotorozás megszüntetése szintén a gyepek jó állapotának visszaállítását segítené.

A terület kezelésére vonatkozó javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok tárgyalásával kezdjük, utána következnek a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.

A **gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz** tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint a kritikus pontok beazonosítása.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes jellemzése, amit kezelési egységenként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok, valamint vadgazdálkodási és élőhelyrekonstrukciós javaslatok felsorolása követ. **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezelések betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek. A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a jelenlegi és várható jövőbeni gazdálkodási lehetőségeket, valamint a kialakult erdőrésztleteket.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A területre vonatkozó, gazdálkodási formákhoz nem köthető javaslatok a következők:

- A területen területfoglalással járó beruházások, fejlesztések kivitelezése, valamint a beépítések arányának növelése nem javasolt. Amennyiben mégis mutatkoznak beépítésre vonatkozó szándékok, azt az egykori rakétabázis területén javasolt kivitelezni.
- A terepmotorozás és quadozás visszaszorítása érdekében javasolt a kJTT-n belüli, útként (hrs. szerint) nyilvántartott utakat a közforgalom elől elzárni, behajtási engedélyhez kötött használatot előírni (táblákkal jelölve).
- A túrautak, lovas és kerékpáros nyomvonalak kijelölése csak meglévő, helyrajzi számmal rendelkező földutakon javasolt.
- Új bányatelek a területen nem fektethető, meglévő nem bővíthető. A meglévő bányatelken belül a művelt bányaterület jelölő élőhely, vagy faj rovasára nem bővíthető.
- Az osztatlan közös tulajdon ténye nagyon megnehezíti a célkitűzések elérését, pl. a fásításból történő fakitermelési engedélyek beszerzését, ami egyes gyepterületek kaszálásának megindításához szükséges volna – ezért a tulajdonviszonyok tisztázása fontos feladat.
- A területen nagyon terjed a feketefenyő. Az erdészeti hatóság csak a tulajdonosok beleegyezésével engedi a fásításból történő kitermelését, mivel azonban sok az osztatlan közös tulajdonban lévő földrészlet és a tulajdonosok közül sokan már nem élnek, vagy nem is tudnak a tulajdonrészükről, szinte lehetetlen őket megkeresni az engedélyezés

céljából. Ennek megfelelően a területről a feketefenyő csak nagyon nehezen eltávolítható és a terjedését is nagyon nehéz megakadályozni (magoncok).

- Több üzemtervezett erdőrészletnek nincs bejelentett erdőgazdálkodója, illetve nem kezeli azokat senki.

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok

A terület nagy részét alapvetően gyepterületek és erdőterületek alkotják, valamint megtalálhatók még nagytáblás szántók és gyümölcsös, dióültetvény, valamint felhagyott szőlőterületek is. A gyepterületek egy kisebb részét kezelik, legeltetéssel vagy kaszálással hasznosítják, nagyon sok azonban a kezeletlen, meredek oldalakon található gyepterület, ezek gyakran cserjésednek is. A gyepterületek fennmaradása érdekében a legeltetés volna a legjobb kezelési mód, azonban jelenleg nincs kilátásban legeltetési szándék a területre vonatkozóan. Ennek megfelelően a gyepek gyepterületként történő fenntartása érdekében, valamint az inváziós fajok visszaszorítására kaszálás javasolt. Távlati célként a szántókon kisparcellás gazdálkodás fenntartása, vagy a szántóterületek visszagyepesítése fogalmazódik meg. Az erdőterületeken az idegenhonos állományok visszaszorítása, majd eltávolítása és őshonosra történő lecserélése volna a legfőbb feladat. Az idegenhonos állományok helyén a távlati cél egyfajta fás legelő kép kialakítása, gyepes és erdős foltokkal. Amennyiben korábbi gyepterületek már őshonos, termőhelynek megfelelő fafajokkal beerdősödtek, ott az erdő fenntartása javasolt.

Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

Kezelési egységek:

A tervkészítés során a teljes kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területre készült ÁNÉR alapú élőhelytérkép. Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok alapján az alábbi kezelési egységeket határoltuk le:

1. KE1: Gazdasági hasznosításra nem javasolt területek
2. KE2: Gyepterületek és cserjésedett gyepterületek
3. KE3: Őshonos fafajú erdők és üzemtervezett területen levő cserjések
4. KE4: Idegenhonos fafajú erdők
5. KE5: Szántók és gyümölcsösök
6. KE6: Felhagyott szőlők, gyümölcsösök és túlszántott területek
7. KE7: Működő és nem rekultivált, spontán nem növényesedett bányák
8. KE8: Pufferterület, rakétabázis

1. Kezelési egység kódja, neve:

KE1: Gazdasági hasznosításra nem javasolt területek

Kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a kJT-n található meredek oldalak nyílt dolomitsziklagyepjei, lejtőgyepjei, az azokkal mozaikoló cserjések, regenerálódó egykori külszíni fejtések, a mélyebben fekvő részeken a nádasok és a magaskórósok területei, illetve a zsámbéki déli terület egységen a Zsámbék I. dolomit bánya közvetlen közelében található magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*) élőhelyfoltja. Ezek kis kiterjedésű, foltszerűen elhelyezkedő élőhelyek.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: B1 – Tavak zárt nádasai és gyékényesei
D5 – Patakparti és lápi magaskórósok
G2 – Mészkedvelő nyílt sziklagyeppek
H2 – Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyeppek
H4 – Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
P1 – Őshonos fafajú fiatalosok
P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
U6 – Nyitott bányafelületek
U11 – Út- és vasúthalózat
- Natura 2000 élőhelytípus:
  - Pannon sziklagyeppek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) (6190)
  - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyeppek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)
  - Szubpannon sztyeppék (6240)*
  - Síksági és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430)

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

- Természetszerű gyep, erdő, cserjés mozaikfoltokból álló élőhely kialakulása a cél. Ezekre a területeken semmilyen gazdálkodás nem javasolt, célszerű érintetlenül hagyni őket, természetvédelmi kezelésként időnként szükséges lehet a megjelenő inváziós fajok eltávolítása.
- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egységben található gyepek jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).
A kezelési egységben magaslesek, szórók, sózók elhelyezése nem javasolt. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Vadetető elhelyezése nem javasolt, illetve minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza kerülendő. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.
- A kezelési egységben található vizes élőhelyek környezetében kizárólag acélsörét használata javasolt, valamint fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A kezelési egységre vonatkozó előírás-javaslatok
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos inváziós fajok ((fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása

Az inváziós fás szárú fajok irtása (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*)), lehetőség szerint minél teljesebb körű eltávolítása a jelölő élőhelyek (Pannon sziklagyeppek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) (6190), Meszes alapkőzetű féltérmezetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), Szubpannon sztyeppék (6240)*) és fajkészleteik megőrzése érdekében fontos cél. Az inváziós fajok terjedése a jelölő élőhelyek degradálását, megsemmisülését okozhatná. A jelölő élőhelyek kiterjedése az intézkedések által nem csökken. Egyéb kezelés ezen önfenntartó, vagy spontán szukcesszióval érintett területeken nem szükséges. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

2. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE2: Gyepterületek és cserjésedett gyepterületek

Kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a területen található gyepek és üzemtervezett erdőn kívüli cserjésedett területek. Mánynál egy területet jelenleg is legeltetnek. A további területeket részben kaszálják, de nagy részük kezeletlen, cserjésedik. A cserjéseknek a nagy része egykori gyepterületeken (főként korábbi legelőkön) alakult ki.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: H2 – Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek
H3a – Köves talajú lejtősztyepek
H4 – Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
OB – Jellegtelen üde gyepek
OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- Natura 2000 élőhelytípus: - Meszes alapkőzetű féltérmezetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)
- Szubpannon sztyeppék (6240)*

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

- A mányi legelőn a legeltetés további fenntartása a javasolt kezelési mód, elsősorban juhval. A jelenleg kaszált, illetve kezeletlen területeken is a gyenge legeltetés volna a legjobb kezelési módszer, de mivel ez valószínűleg kivitelezhetetlen – nincs állatállomány, kaszálásra viszont vannak elképzelések –, a gyepek fenntartása érdekében javasolt kezelési mód az évi egyszeri kaszálás. A cserjések esetében a kezelésekkal elérendő távlati célkitűzés a záródás csökkentése, a cserjések megnyitása, ezáltal gyepes-cserjés mozaik kialakítása. A felszabaduló, illetve újra kialakuló gyepfoltokat lehetőség szerint legeltetni javasolt, mivel azonban a kaszálónál már említett állatállománybeli probléma itt is fennáll, ezért a kaszálás javasolt. Cserjeirtás csak az október 1. és február 28. közötti időszakban javasolt.
- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egységben található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).
A kezelési egységben magaslesek, szórók, sózók elhelyezése nem javasolt. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Vadetető elhelyezése nem javasolt, illetve minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza kerülendő. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok*a) Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A kezelési egységre vonatkozó előírás javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszórá, rendezelő használata tilos
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. <i>Megjegyzés. a legeltetésnek jelenleg nincsenek meg a gazdasági és személyi feltételei a területen, de ezen hasznosítási mód volna ideális az alább megadott állatfajok bármelyikével.</i>
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.

GY57	Villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY64	Kaszáló sarjülegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészéknek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY111	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY113	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással. <i>Megjegyzés: egy éven belül.</i>
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos inváziós fajok ((fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni. A roncsolt, degradált területek (illegális hulladéklerakók, technikai jellegű sporttevékenységek által tönkretett területek, felhagyott anyagnyerő helyek stb.) helyreállítása szintén javasolt

Kezelési javaslatok indoklása:

Az évszázados tájhasználat lényegi elemeit átvevő előírási javaslatok betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhelyek (Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210) és Szubpannon sztyeppék (6240)*) fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A meghatározott legelő állategység biztosítja a gyeppel megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túllegeltetést kizárja. A megfelelő időpontban és módszerrel végzett kaszálás a legeltetés feltételeinek megteremtéséig természetvédelmi szempontból elfogadható kezelési mód. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

3. Kezelési egység kódja, neve:

KE3 Óshonos fafajú erdők és üzemtervezett területen levő cserjések

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kategóriába tartoznak a zömében óshonos fafajokból álló erdők és erdőfelújítások, vágásterületek, valamint Zsámbékon a 03/2 hrsz-on található, főként virágos körisből álló spontán erdő és az erdőrészekben belüli cserjésedett területek. Üzemtervezett erdőrészek a következők: Mány 13/A egy része, Mány 35/A, Mány 35/B egy része, Mány 35/C, Mány 35/CE2, Mány 35/I, Mány 35/F, Mány 35/G egy része, Mány 35/VF, Mány 36/CE, Szomor 10/B, Tök 4/F egy része, Tök 4/K, Tök 4/L1 egy része, Tök 4/L2 egy része, Tök 21/B, Tök 21/C egy része, Tök 21/D egy része, Zsámbék 1/A és Zsámbék 2/B, Zsámbék 20/C. Cserjések: Tök 4/L1 egy része, Tök 4/L2 egy része, Tök 4/F egy része, Tök 4/TI egy része, Tök 21/C egy része, Zsámbék 1/C egy része, Zsámbék 1/CE egy része és Zsámbék 21/D. Ezekre az erdőkre jellemző, hogy sokszor nagyon kevés elegyfaj található bennük, majdnem monokultúráknak tekinthetők.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: J4 – Fűz-nyár ártéri erdők
  - L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek
  - L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek
  - M8 – Száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek
  - P1 – Óshonos fafajú fiatalosok
  - P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
  - P8 – Vágásterületek
  - RC – Óshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
  - RD – Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények
- Natura 2000 élőhelytípus:
  - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)*
  - Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel (91H0)*
  - Pannon cseres-tölgyesek (91M0)

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

- Ezen erdőterületeken az alapvető célkitűzés a területre jellemző erdőtípusok fajösszetételére jellemző állományok kialakítása. Az üzemtervezett erdőrészekre eső cserjésekben az erdőgazdálkodás során nem javasolt nagy borítású/záródású erdők kialakítása, lehetőség szerint itt is meg kell hagyni a mozaikos elrendeződést, valamint ezeket az erdőterületeket célszerű talajvédelmi rendeltetésűvé átsorolni.
- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egységben található jelölő erdei élőhelyek védelme érdekében fontos (az erdőállományok természetes felújulását a vadak rágása gyakorlatilag ellehetetleníti). A kezelési egységben magaslesek, szórók, sózók elhelyezése nem javasolt. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Vadetető elhelyezése nem javasolt, illetve minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza kerülendő. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok*a) Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló erdők esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, illetve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról.

Budakeszi Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes: 2006. január 1.-2015. december 31., Törzskönyvi szám: 13/2006).

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Az őshonos fafajú erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E28	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E32	A táj- és termőhelyhonos fafajú faállomány tarvágásos véghasználatokor csak kisebb, legfeljebb 0,5 ha-os összefüggő vágásterület alkalmazása, egymástól minél távolabb olyan módon, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tö- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
E52	Őshonos fafajú faállomány táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása.
E53	Mesterséges felújítás nem alkalmazható.
E56	Természközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E61	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőössztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában.

	<ul style="list-style-type: none"> • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó. Elsősorban a szomszédos, környező Natura 2000 jelölő élőhelyeket veszélyeztető állományok szerkezetátalakítása javasolt. A szerkezetátalakítás során javasolt a teljes talajelőkészítés és tuskózás mellőzése, a környező jelölő élőhelyeket (Szubpannon sztyeppék (6240)*) veszélyeztető gyomosodás elkerülése érdekében. Az idegenhonos inváziós fajok ((fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Erdőgazdálkodásra vonatkozó egyéb javaslatok

Az őshonos fafajú erdőterületekre vonatkozó egyéb előírás-javaslatok:

- Fokozatos felújító vágás legfeljebb 3 ha-on végezhető egyszerre.
- A véghasználati területeken elszórtan legalább 10%-nyi hagyásfa-csoport megtartandó (terület-, vagy a törzsarányosan), a cserjeszint egyidejű megkímélésével.
- A ragadozómadarak fészket tartó fákat véghasználat során megtartani szükséges.
- Fakitermelés csak augusztus 15. és március 15. között végezhető.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a tájidegen, inváziós fajok területről történő kiszorításával biztosítják az őshonos Natura jelölő állományok (Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)*, Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel (91H0)* és Pannon cseres-tölgyesek (91M0)) fennmaradását, regenerációját. Az elő- és véghasználatok kíméletes végzése a Natura jelölő állományok természetessége szempontjából kiemelkedő fontosságú. Az intenzív használatok hosszabb távon a természeti állapot degradációjával járnának. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

4. Kezelési egység kódja, neve:

KE4: Idegenhonos fafajú erdők

Kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a területen sok helyen megtalálható, zömében idegenhonos fafajok alkotta erdők és fásítások. Ezek többsége üzemtervezett erdőterületen található, az érintett erdőrészletek: Mány 13/A egy kis része, Mány 35/B egy része, Mány 35/G egy kis része, Mány 36/C, Szomor 9/E, Szomor 9/F, Szomor 9/J, Szomor 10/A, Tök 4/A, Tök 4/B, Tök

4/C, Tök 4/D, Tök 4/E, Tök 4/G, Tök 4/H, Tök 4/I, Tök 4/J, Tök 4/NY, Tök 4/TI egy része, Tök 12/B, Tök 12/D, Tök 14/C, Tök 15/A, Tök 21/A, Tök 21/C egy része, Tök 21/E, Zsámbék 1/B, Zsámbék 1/C egy része, Zsámbék 2/A, Zsámbék 2/C, Zsámbék 2/D, Zsámbék 2/E, Zsámbék 2/F, Zsámbék 20/A, Zsámbék 20/B, Zsámbék 21/A, Zsámbék 30/F és Zsámbék 30/H. A területen a legjellemzőbb idegenhonos faj a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), feketefenyő (*Pinus nigra*), erdeifenyő (*Pinus sylvestris*), amelyek a terjedésükkel nagyon sok problémát okoznak.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: S1 – Akác ültetvények
S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek
S5 – Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek
S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

- Ezekre a területekre a hosszútávú célkitűzés lehetőség szerint az idegenhonos fajok eltávolítása, majd az állományok őshonossá alakítása. Ütemezés szerint a természetszerű erdőkkel érintkező, valamint a gyepeket veszélyeztető állományokkal javasolt kezdeni az átalakítást.
- Fakitermelést csak augusztus 15. és március 15. között javasolt végezni.
- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egység környezetében található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (az idegenhonos faállományokból a gyepekre táplálkozni járó vaddisznó (*Sus scrofa*) a tőrassal sokszor károsítja ezeket). A területen magaslesek elhelyezhetők, szórót, szóót a kezelési egységben csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés után javasolt elhelyezni. Amennyiben szükséges szórók, szóók kialakítása, azok csak az erdészeti feltáró hálózat részét képező területeken javasolt elhelyezhetni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló erdők esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, illetve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról. Budakeszi Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes: 2006. január 1.-2015. december 31., Törzskönyvi szám: 13/2006).

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A kezelési egységre vonatkozó előírás-javaslatok
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. <i>Megjegyzés: Mány 35/G, Szomor 9/F, Szomor 10/A, Tök 4/A, Tök 4/B, Tök 4/G, Tök 4/H, Tök 4/I, Tök 4/J, Tök 12/D, Zsámbék 1/C, Zsámbék 2/C, Zsámbék 2/E, Zsámbék 30/H üzemtervezett erdőrészek érintettek.</i>
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.

E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonzsolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típusokkal.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fajok alkalmazása.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fajok faállományok véghasználatára és felújítására során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fajok erdők véghasználatára során a táj- és termőhelyhonos fajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
VA01	Szóró, szóv vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fajok erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó. Elsősorban a szomszédos, környező Natura 2000 jelölő élőhelyeket veszélyeztető állományok szerkezetátalakítása javasolt. A szerkezetátalakítás során javasolt a teljes talajelőkészítés és tuskózás mellőzése, a környező jelölő élőhelyeket (Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210) és Szubpannon sztyeppék (6240)*) veszélyeztető gyomosodás elkerülése érdekében.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a tájidegen, inváziós fajok területről történő kiszorításával biztosítják az őshonos Natura jelölő állományok, regenerációját. Az elő- és véghasználatok kíméletes végzése a természetes gyepszint fragmentumok mint propagulumforrások megőrzése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A túltartott vadállomány taposásával, túsásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak,

ezért elhelyezésük a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen javasolt.

5. *Kezelési egység kódja, neve:*
KE5: Szántók és gyümölcsösök

Kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a kJTt zsámbéki területegységein megtalálható a földrészlet-határoknak megfelelő nagyüzemi szántók és gyümölcsösök, amelyeket jelenleg is művelnek, valamint a Mátyás közgazgatási területén található dióültetvény.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
T7 – Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

A szántóterületek és a gyümölcsösök esetében a további művelés javasolt. Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, a visszagyepesítés természetvédelmi szempontból támogatandó.

Vadgazdálkodás:

Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egység környezetében található gyepek jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (az szántóterületeken táplálkozó, valamint onnan a környező gyepekre is táplálkozni járó vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket). A területen magaslesek elhelyezhetők, szórót, szótot a kezelési egységben csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés után javasolt elhelyezni. Vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell. Vadföldeket csak szántóterületeken javasolt kialakítani.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendeleten kívül a szántó művelési ágba eső Natura 2000 területekre nem vonatkozik egyéb kötelezően betartandó előírás. Amennyiben visszagyepesítés történik, a kialakuló gyepterületeken a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A szántókra és gyümölcsösökre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.

SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságát. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ13	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ15	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ18	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ26	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
SZ29	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 5 hektár.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ43	Fás szárú és lágú szárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ60	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ63	Tájjidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ68	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell.
SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, a szántóterületek visszagyepesítése természetvédelmi szempontból támogatandó.

- Mezővédő erdősávok telepítése javasolt.
- Visszagyepesítéskor javasolt a szénaráhordás módszerét alkalmazni: a környéken, termésérés előtt pár nappal gyűjtött szénát a gyepesítendő területre rá kell hordani. A megérő és kipergő magvak csírázni tudnak, a területen maradó széna pedig árnyékoló hatása révén véd a gyomosodástól.
- Az idegenhonos inváziós fajok ((fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A különböző vegyszerhasználati korlátozás-javaslatok a környező jelölő gyepek (Szubpannon sztyeppék (6240)*) védelmében fontosak, ugyanis a bemosódó műtrágyák, illetve vegyszerek károsítják a gyepeket, gyomosodás indul meg, illetve ezáltal könnyebben megtelepednek az inváziós növényfajok. Az előírás-javaslatok másik csoportja rekonstrukciós jellegű: ott, ahol nem kiemelkedően gazdaságos a mezőgazdasági termelés, illetve ahol nem a földhivatali nyilvántartás szerinti művelési ágnak megfelelően hasznosítják a területeket (gyep helyett szántó), ott a gyepterület növelése érdekében, és idővel, hosszú távon a jelölő élőhelyek kiterjedésének növekedése érdekében javasoljuk ezen szántók visszagyepesítését. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen javasolt.

6. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE6: Felhagyott szőlők, gyümölcsösök és túlszántott területek

Kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a területen több helyen is megtalálható egykori szőlőültetvények (a legnagyobb mányi terület egység déli részén és a kisebbik zsámbéki terület egység déli részén), illetve gyümölcsösök, amelyek jelenleg már nem művelnek. Kisebb részeken található továbbá elszántott területek.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: O12 – Felhagyott szőlők és gyümölcsösök
OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

- A kezelési célkitűzés szántók esetében, illetve a szőlő- és gyümölcsültetvények maradványainak eltávolítása után a visszagyepesítés, majd a legeltetés bevezetése. Amennyiben a legeltetés a fentebb taglaltak miatt nem megvalósítható, akkor a kialakított gyepterületeket kaszálással kell fenntartani. A távlati cél egy fás legelő típusú egység kialakítása, tehát legeltetés és kaszálás esetén is javasolt a spontán megjelenő, illetve a meglévő őshonos fajok kímélete.
- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egység környezetében található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (az szántó- és gyümölcsös területeken táplálkozó, valamint onnan a környező gyepekre is táplálkozni járó vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket). A területen magaslesek elhelyezhetők, szórót, szótot a kezelési egységben csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés után javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása nem javasolt, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok*a) Kötelezően betartandó előírások:

A visszagyepesítést követően a Natura 2000 kijelölés alatt álló gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet. A meglévő és a visszagyepesítéssel kialakuló gyepterületeken a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A felhagyott szőlők, gyümölcsösök és túlszántott területek kezelési egységre vonatkozó előírás-javaslatok
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
SZ43	Fás szárú és lágú szárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ54	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
GY57	Villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY64	Kaszáló sarjúlegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdni tilos.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY99	A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY111	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, a felhagyott szántó-, gyümölcsös és szőlőterületek visszagyepesítése természetvédelmi szempontból támogatandó.

A visszagyepesedés a környező, több esetben jelölő gyepterületekről vélhetően spontán is megtörténik (illetve részben már megtörtént), az idegenhonos inváziós fajok ((fehér akác

(*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) megjelenése esetén azonban azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A hajdani gyümölcsösök területén jelenleg főként spontán regenerálódott, nagy kiterjedésű gyepterületek találhatók. A rekonstrukciós jellegű előírás-javaslatok alapján ott, ahol nem kiemelkedően gazdaságos a mezőgazdasági termelés, a gyepterület növelése érdekében és idővel, hosszú távon a jelölő élőhelyek kiterjedésének növekedése érdekében javasoljuk ezen szántók visszagyepesítését. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen javasolt.

7. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE7: Működő és nem rekultivált, spontán nem növényesedett bányák

Kezelési egység meghatározása:

A kjTT területén több, külszíni fejtésből adódó bányagödör is található.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: U6 – Nyitott bányafelületek
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

- A bányák területén alapvetően az a célkitűzés, hogy ne műveljék őket tovább, illetve ne bővítsék a bányatelket. Rekultiváció esetén a javasolt a Natura 2000 jelölési céloknek megfelelő helyreállítás és későbbi hasznosítási forma. Felhagyott bányák és anyagnyerő helyek esetében, ahol a spontán szukcessziós folyamatok kedvező irányba mutatnak (gyepesedés, erdősülés inváziós fajok nélkül), javasolt a zavartalanság fenntartása, vagy a kedvező folyamatokat fenntartó hasznosítási forma (legeltetés, kaszálás, lehetőség szerint fás legelő kialakításával).
- Közvetlenül a kezelési egység mellett, de a KE1: Gazdasági hasznosításra nem javasolt területek kezelési egységben, a déli zsámbéki terület egységen elhelyezkedő bánya mellett található a kjTT-n jelölő növényfaj, a magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*) egyetlen állománya, amelynek megőrzése kiemelt feladat, ennek érdekében a bánya felszíni kiterjedésének növelése semmiképp nem javasolt.
- Tekintve, hogy működő bányaterületekről van szó, a kezelési egységet vadgazdálkodási előírás-javaslat nem érinti.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendeleten kívül a kezelési egységre nem vonatkozik egyéb kötelezően betartandó előírás.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A kezelési egységre vonatkozó előírás-javaslatok
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A Máty I .dolomit bánya művelése során a Zsámbék 060/3 hrsz. területéből túlhasznált terület rekultiválása szükséges, el kell végezni a bányagödör helyi anyagból történő feltöltését, visszagyepesítését, esetleg eróziófogó cserjék telepítését. Az idegenhonos inváziós fajok ((fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A nyílt felületeken szükséges megakadályozni a kezelési egységhez környező Natura 2000 jelölő élőhelyeket (Szubpannon sztyeppék (6240)*) veszélyeztető inváziós fajok ((fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*)) megtelepedését és terjedését.

8. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE8: Pufferterület, rakétabázis

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kategóriába azon területek tartoznak, amelyek a többi kezelési egységbe nem lettek besorolva. Ebbe a kezelési egységbe tartozik a Zsámbéki Légvédelmi Rakétaosztály egykori harcálláspontjának területe is. Ez a terület igen speciális, mivel az építmények mellett a kjTT-re jellemző, kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő élőhelytípus, a szubpannon sztyeppék (6240)* is viszonylag nagy kiterjedésben megtalálható, sok védett növényfajjal.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: H2 – Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek
T9 – Kiskertek
U4 – Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók
U5 – Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók
U11 – Út- és vasúthalózat
- Natura 2000 élőhelytípus: Szubpannon sztyeppék (6240)*

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

- A terület egységeken csak olyan funkciók és létesítmények elhelyezését javasoljuk, amelyek a szomszédos élőhelyek és az azokon található értékes fajok fennmaradását nem veszélyeztetik.
- A rakétabázis területén a kezelési célkitűzés az, hogy amennyiben a Natura 2000 területet illetően bármilyen építési, vagy területfoglalással járó fejlesztési szándék jelentkezik, akkor az ide koncentrálódjon, azonban bármilyen építkezés során a védett növényfajok egyedeit, illetve élőhelyüket megkímélni szükséges. A fejlesztési

szándék esetén javasolt elsősorban a már meglévő és beépített területek (épületek, járdák, betonozott felületek stb.) hasznosítására törekedni, a zöldfelületek fenntartása mellett. Beépítésre szánt új területek kijelölése kerülendő. Olyan hasznosítási formát javasolt választani, ami biztosítja a jelölő fajok és élőhelyek hosszútávú fennmaradását.

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egység környezetében, valamint a rakétabázis területén található gyepes jelölő élőhelyek (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket), valamint a környező jelölő erdei élőhelyek (a nagyvadak rágása a természetes felújulást/felújítást ellehetetleníti) védelme érdekében fontos. A területen magaslesek elhelyezhetők, szórót, sózót a kezelési egységben csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés után javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása nem javasolt, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.
- Az inváziós idegenhonos fajoknak a környező gyepes és erdei élőhelyekre történő terjeszkedését meg kell akadályozni.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

A rakétabázis területén található Natura 2000 kijelölés alatt álló gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A kezelési egységre vonatkozó előírás-javaslatok
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos inváziós fajok ((fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni. A roncsolt, degradált területek (illegális hulladéklerakók, technikai jellegű sporttevékenységek által tönkretett területek, felhagyott anyagnyerő helyek stb.) helyreállítása szintén javasolt

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységben szükséges megakadályozni a kezelési egységhez közeli Natura 2000 jelölő élőhelyeket veszélyeztető inváziós fajok ((fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), a zöld juhar (*Acer negundo*))

és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) megtelepedését és terjedését. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen javasolt.

A gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatokat a kezelési egységek és a gazdálkodási módok szerint csoportosítva az alábbi táblázat mutatja be.

	gyep	erdő	szántó	vizes élőhely	vadgazdálkodás
KE1 Gazdasági hasznosításra nem javasolt területek	-	E69			VA02, VA03,
KE2. Gyepterületek és cserjésedett gyepterületek	GY01, GY08, GY14, GY19, GY22, GY28, GY30, GY31, GY40, GY57, GY64, GY67, GY68, GY72, GY92, GY99, GY103, GY111, GY113, GY116, GY117				VA02, VA03
KE3. Őshonos fafajú erdők és üzemtervezett területen levő cserjések		E06, E13, E17, E28, E32, E40, E47, E52, E53, E56, E57, E61, E67, E70			VA02, VA03
KE4. Idegenhonos fafajú erdők		E29, E30, E40, E51, E57, E62, E64, E69, E70			VA01, VA02
KE5. Szántók és gyümölcsösök			SZ01, SZ04, SZ07, SZ13, SZ15, SZ18, SZ19, SZ21, SZ22, SZ24, SZ26, SZ29, SZ35, SZ43, SZ52, SZ53, SZ55, SZ60, SZ63, SZ68, SZ74		VA01, VA02
KE6. Felhagyott szőlők, gyümölcsösök és túlszántott területek	GY19, GY22, GY28, GY31, GY40, G57, GY64, GY67, GY68, GY72, GY92, GY99, GY103, GY111,	E06	SZ43, SZ53, SZ54		VA01

	GY116, GY117				
KE7. Működő és nem rekultivált, spontán nem növényesedett bányák		E69			
KE8. Pufferterület, rakétabázis	-	E69			VA01, VA02

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

- Az idegenhonos és inváziós lágú- és fás szárú fajok visszaszorítása a teljes területen javasolt, mindegyik kezelési egységben (részletezve ld.: KE1, KE2, KE3, KE4, KE5, KE6, KE7, KE8).
- Szintén javasolt a nem őshonos fafajú erdők, valamint a vegyes állományú erdőrészek őshonos fafajává alakítása szerkezetátalakítással (részletezve ld.: KE4)
- Javasolt a szántóterületek visszagyepesítése (részletezve ld.: KE5, KE6).
- A roncsolt, degradált területek (illegális hulladéklerakók, technikai jellegű sporttevékenységek által tönkretett területek, felhagyott anyagnyerő helyek stb.) helyreállítása szintén javasolt (érintett kezelési egységek: KE2, KE8).
- A Mátyás I. dolomit bánya művelése során a Zsámbék 060/3 hrsz. területéből túlhasznált terület rekultiválása szükséges, el kell végezni a bányagödör helyi anyagból történő feltöltését, visszagyepesítését, esetleg eróziófogó cserjék telepítését (ld.: KE7).

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. Ennél fogva a kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok révén az itt előforduló védett fajok fennmaradása biztosított.

A KE1: Gazdasági hasznosításra nem javasolt területek kezelési egységben, a déli zsámbéki terület egységben elhelyezkedő bánya mellett található a kJTT-n jelölő növényfaj, a magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*) egyetlen állománya, amelynek megőrzése kiemelt feladat, ennek érdekében a bánya felszíni kiterjedésének növelése semmiképp nem javasolt.

A szarvasbogár (*Lucanus cervus*) állományának növelése érdekében megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és (tölgy)facsoportok fenntartása, valamint a holt faanyag egy részének a területen hagyása szükséges a KE3: Őshonos fafajú erdők és üzemtervezett területen levő cserjések kezelési egységben.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A természetvédelmi szempontú rendszeres felmérések a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek. A felmérések egyrészt a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak változását követi nyomon, másrészt veszélyeztetett és vagy természetközeli társulások megfigyelésére irányulnak.

A Nyakas-tető szarmata vonulat területén rendszeresen felmérésre kerülnek az NBmR keretein belül az alább felsorolt védett és fokozottan védett növényfajok. A felméréseket minden esetben az NBmR „Védett edényes növényfajok monitorozása” (Bata et al., 2011)

protokollban lefektetett módszerek alapján végzik a szakemberek. Az egyes fajok után felsoroljuk az NBmR szerinti mintavételi módszert és a Natura 2000 területen belül elhelyezkedő mintavételi helyeket (település, dűlő megjelöléssel.)

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
Leánykökörücsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)	Zsámbék, Nyakas-hegy	"E/(C2)"
Leánykökörücsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)	Szomor, Kakukk-hegy	"E/(C2)"
Magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>)	Csillag-hegy	"E/(C3)"

Megjegyzendő, hogy a magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*) állománya a területen rendkívül kicsi és sérülékeny, ezért rendszeres felmérésére különösen nagy hangsúlyt kell fektetni.

A Nyakas-tető szarmata vonulat területén kijelölésre kerültek a Natura 2000 élőhelytípusok változásának monitorozására kijelölt mintaterületek. Ezek felmérése még nem történt meg, a mintaterületek az első felméréskor pontosításra szorulnak ezért itt csak az élőhelytípus nevét tüntetjük fel, a dűlő nevét nem.

Mintavételi pontok száma	Natura 2000 élőhelytípus	Natura 2000 kód
1	a Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	6210
1	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	6510

Megjegyzendő, hogy a 6510-es élőhelytípust az élőhelyterképezés nem mutatta ki.

A terület déli – mányi és zsámbéki – részét érinti a Zsámbék O 5x5-ös NBmR élőhelyterkép-kvadrát is. A kvadrát 2007-ben került térképezésre, újratérképezése 2016-ban várható.

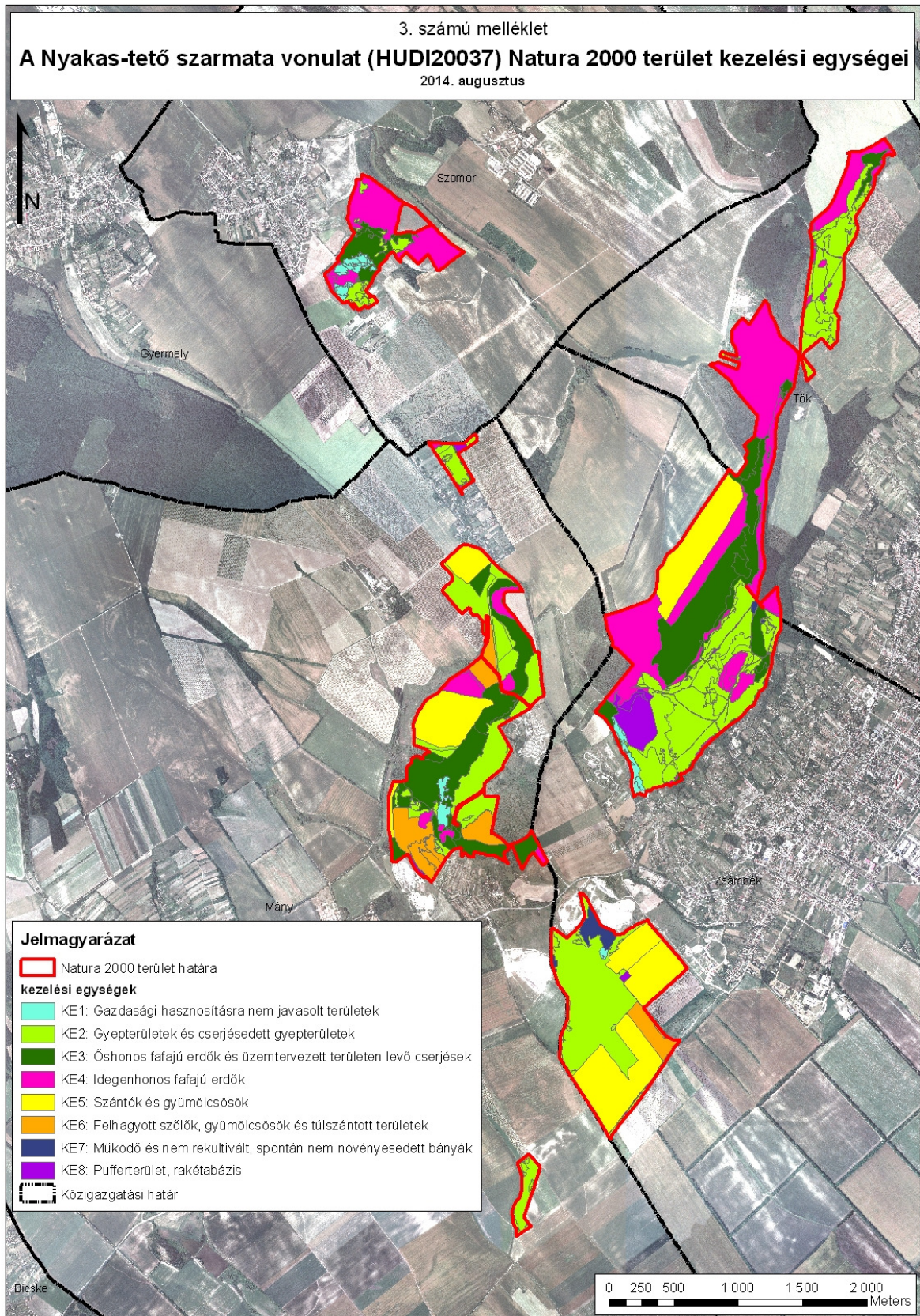
Az egyéb, a Nyakas-tető szarmata vonulat területén végzett felmérésekből előkerült, a fenntartási terv szempontjából fontos, az Élőhelyvédelmi Irányelv függelékében felsorolt fajokat az alábbiakban röviden ismertetjük.

Szarvasbogár (*Lucanus cervus*): a terület erdősültebb részén fordul elő, eddigi adatai a zsámbéki Nyakas-hegy környékéről vannak. Rendszeres hatévenkénti felmérése javasolt.

Javasoljuk a fajfelmérések rendszeres folytatását az Élőhelyvédelmi Irányelv mellékleteiben szereplő olyan fajokra, amelyek a területen előfordulnak. Az elkészült élőhelyterkép 10-12-évente felülvizsgálatra szorul, amelynek készítése során különös figyelmet kell fordítani a fenntartási tervben foglalt kezelések élőhelytípusokra gyakorolt hatására. A területen található inváziós fajok terjedésének nyomon követése szintén javasolt. A gyeprekonstrukció (cserje-visszaszorítás és legeltetés) területre gyakorolt hatásainak felmérését szintén vizsgálni szükséges.

3.2.5. Mellékletek

A területek kezelési egységeinek térképe:

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Nyakas-tető szarmata vonulat (HUDI20037) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területekbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 területen belül helyi jelentőségű védettséget élvez a szomori Kakukk-hegy és környéke TT, a töki Nyakashegy TT, valamint a zsámbéki Nyakas-hegy TT. A szomori terület esetében a 8/2001. (IX.10.) önkormányzati rendelet, a töki terület esetében a közigazgatási területéhez tartozó Nyakashegy védetté nyilvánításáról szóló 4/1995. (III.30.) sz. önkormányzati rendelet, a zsámbéki részekkel kapcsolatban pedig a a Nyakas-hegy helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításáról szóló 4/1995. (II.27.) sz. önkormányzati rendelet, illetve a bővítéséről szóló 472/2003. (X.28.) Kt. határozat érvényes.

Ezen kívül ex lege védelem alatt álló láp és földvárak is találhatóak a területen. Ezekre egységesen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik, amely egyben általános, egész Magyarország területén érvényes természetvédelmi előírásokat is tartalmaz.

A terület 96,45 %-a az országos ökológiai hálózat övezet része, amelyről a Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény rendelkezik (ld. 1.6. fejezet).

A mezőgazdasági támogatások igénybevételéhez az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14) FVM rendelet nyújt segítséget.

A Natura 2000-es gyepterületek esetében a gazdálkodóknak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartania. Az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet rendelkezik.

Az erdőkre vonatkozóan a területen a Budakeszi Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes: 2006. január 1.-2015. december 31. Felelős tervező: Zátanyi Imre, Törzskönyvi szám: 13/2006) van érvényben, valamint egyes magán erdőgazdálkodóknak van ideiglenes erdőterv határozata (Bajnai erdőszet erdőterve 5848/2010. (érvényes: 2011-2020.). A Budai-hegyek (Tök, Zsámbék területét érinti) erdőtervezési körzet körzeti erdőtervét 2014-ben, a Mezőföldi (Mány területét érinti) erdőtervezési körzet körzeti erdőtervét 2017-ben, a Gerecsei erdőtervezési körzet (Szomor területét érinti) körzeti erdőtervét 2020-ban fogják elkészíteni az erdőterv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet alapján. Általánosságban érvényes az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény. A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet érvényes. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a egyes fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására.

A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései.

A vadlétszám szabályozásáról, a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004 (V. 4.) FVM rendelet rendelkezik.

A teljes kjTT nitrátérzékeny terület. Nitrátérzékeny területeken a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendeletben foglalt Helyes mezőgazdasági gyakorlat előírásainak betartása mind szántó-, mind gyepterületen kötelező.

A gyepterületek nagy része a sok magántulajdonos (jellemzően osztatlan közös tulajdon) miatt nem hasznosított, a jelenleg fennálló használati viszonyok is tisztázatlanok. Tulajdonosi szerkezet alapján kb. 55 %-ban magántulajdonban vannak a területek, a maradék önkormányzati és szövetkezeti (mintegy 2%), illetve állami (kb. 43%) tulajdonban van.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Mezőgazdasági területekre igénybe vehető támogatások:

A tervezési területen a jelenlegi agrártámogatási rendszer alapját az egységes területalapú támogatás (SAPS) és a gyepterület illetve szántó területeken az Európai Vidékfejlesztési Alapból lehívható (EMVA) Natura 2000 támogatások adják. (az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet)

Natura 2000 kifizetések a 269/2007 (X. 18.) Korm. rendelet által meghatározott feltételek betartása mellett kérhetők, ez kizárólag gyepterület hasznosítású területek esetében van hatályban. A gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatást a 128/2007. (X. 31) FVM rendelet szabályozza. Az ebben foglalt a feltételeknek a betartása nem csak a Natura 2000 területekre, hanem a SAPS (Single Area Payment Scheme) támogatásokra is vonatkozik. A Natura 2000 gyepterületek esetében viszont ezen, valamint a 269/2007. (X. 18.) és a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendeletben megfogalmazott földhasználati szabályokat abban az esetben is be kell tartani, ha a földhasználó nem igényel a területén támogatást.

A SAPS, azaz az egységes területalapú támogatás hazánkban azokra a gyepterület és szántó területekre igényelhető, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. A gazdálkodónak az összes bejelentett területét a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak megfelelően kell művelnie és megfelelő környezeti állapotban kell tartania. Ezeknek a feltételeknek a teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, helyszíni bejárással ellenőrzi.

A MePAR adatlapok alapján a támogatható területek a kjTT kb. 1/3-át fedik le. A terület nem része egyik MTÉT (Magas Természeti Értékű Terület)-nek sem. A helyi gazdák az AKG (Agrár-Környezetgazdálkodási) célprogramok közül több célprogramba is beléptek, az ezzel kapcsolatos támogatásokat veszik igénybe. A Natura 2000 gyepterületek után járó támogatást a gazdák közül csak kevesen igénylik.

A kJT-t 70 MePAR-blokk érinti, ezek közül 34-re vehető fel támogatás, összesen 212,48 ha területen.

Több gazdálkodó bevitte a területeit az AKG célprogramokba. Az érintett célprogramok:

- BB) – Ökológiai gyepgazdálkodás célprogram
- CA) – Integrált gyümölcs- és szőlőtermesztési célprogram

Erdőkre (szektortól függetlenül) igénybe vehető támogatások:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások igénybevételének részletes szabályairól szóló 32/2008. (III. 27.) FVM rendelet. A jogszabály alapján normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére:

- alaptámogatás: (a) erdőfelújítást megelőző terület-előkészítés, a károsodott faállomány letermelése, (b) első kivitelű erdősítés vagy pótlás, (3) tőre vágás vagy sarjaztatás
- kiegészítő támogatás: (a) bakhátak létesítése, (b) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése, (c) 15 fokot meghaladó lejtésű területen rőzsefonat vagy talajfogó gát létesítése

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet. A jogszabály alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására:

- erdőállomány alatti erdősítéssel történő szerkezetátalakítás
- tarvágást követő szerkezetátalakítás: (a) fafajcserével, (b) fafajcserével, tuskózással, gyökérfésüléssel, (3) fafajcserével, fainjektálással vagy tuskókenéssel állománykiegészítéssel történő szerkezetátalakítás

A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet alapján támogatás igényelhető.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A gazdálkodók agrártámogatási rendszerekben való nagyobb arányú részvételét a további hatékony és szakszerű tájékoztatással, a magasabb dotációval és hatékonyabb szankcionálással lehet elérni.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14) FVM rendelet, a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait, valamint az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet módosítása javasolt annak érdekében, hogy élőhelyspecifikus dotáció valósulhasson meg.

Javasoljuk továbbá a támogatási rendszer olyan átalakítását, hogy természetvédelmi érdekből végzett késői kaszálás, vagy cserjésedett terület meghagyása ne okozza a támogatásból való kizárást.

Cserjésedés visszaszorítására és az inváziós fajok eltávolítására jelenleg nincs kidolgozott támogatási rendszer, ezért javasoljuk ilyen típusú rendszer kiépítését. Olyan támogatási rendszert javaslunk, amely a cserjésedés, illetve a fertőzöttség mértékét alapul véve, javasolt technológiák (élőhelytől és fertőzöttségtől függően mechanikai, vagy kémiai módszer) alkalmazása mellett nyújtana a visszaszorításhoz támogatást.

Szántók visszagyepesítésére jelenleg nincs kidolgozott természetvédelmi célú támogatási rendszer, csak az MTÉT területeken, ennek általánossá tétele javasolt Natura 2000 területeken.

3.3.2. Pályázatok

A területen természetvédelmi célú pályázat nincs folyamatban.

3.3.3. Egyéb

A tulajdonviszonyok gátolják, de önkéntesekkel és közmunkásokkal a cserjeirtás és az inváziós fajok eltávolítása jól elvégezhető lenne.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Eszköz típusa	Célcsoport	Címzett	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
egyeztetés falugazdászokkal	Tatabányai Hivatal	Járásai Tokaji Attila falugazdász	2013.03.20.	2 fő
	Bicskei Hivatal	Járásai Pusztai Rita falugazdász	2013.03.29.	2 fő
falugazdászok levélben történő megkeresése	falugazdászok	Tatabányai Járásai Hivatal, Bicskei Járásai Hivatal, Budakeszi Járásai Hivatal	2013.05.10.	2 db levél
terepbejárás	a területileg érintett nemzeti park igazgatóság	DINPI Budapest Környéki Tájegység, DINPI Gerecsei Tájegység, DINPI Vértesi-Mezőföldi Tájegység	2013.07.09.; 2013.08.28.	2 fő 3fő
erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése	erdészeti igazgatóság	Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága	2013. 11.26.	1 db levél
tervegyeztetés	területileg érintett nemzeti park igazgatóság	DINPI Budapest Környéki Tájegység, DINPI Gerecsei Tájegység, DINPI Vértesi-Mezőföldi Tájegység	2013.12.16.	4 fő

szakmai terepbejárás	gazdálkodók, érintett hatóságok, települési önkormányzatok	1 gazdálkodó és 73 szervezet	2014. 06.10.	18 fő
gazdafórum	gazdálkodók, települési önkormányzatok	5 szervezet, 1 gazdálkodó	2014.08.21.	5 fő
önkormányzati kifüggesztés	lakosság, gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok	Mány, Szomor, Tök, Zsámbék Önkormányzata	2014.08.15-09.01.	4 db önkormányzat
véleményezési kérelem	területileg érintett hatóságok	területileg érintett hatóságok, civil szervezetek	2014.08.14.	62 db e-mail és ugyanennyi levél
honlap	lakosság		2013.01.01 – 2014.08.31	-

A Nyakas-tető szarmata vonulat (HUDI20037) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

- A Gerecsei Tájegységtől Tulogdi Áron 2013. március 20-án és 29-én személyesen felkereste az illetékes falugazdászokat, és szóban egyeztettek a terület használatával és tulajdonviszonyaival kapcsolatban. A beszélgetés eredményeit a megalapozó dokumentáció tartalmazza.
- 2013. május 10-én az illetékes járási hivatalok írásbeli megkeresése történt, amelyben a falugazdászok közreműködésében bízunk. A kérdéseket tartalmazó lista mellékletként megküldésre került a falugazdászok részére. A Nyakas-tető szarmata vonulat Natura 2000 terület három járási hivatalhoz is tartozik.
- 2013. július 9-én és augusztus 28-án két ízben megtörtént a terület bejárása, amelynek során a terület aktuális állapotának felmérése, és az általános problémák megtárgyalása történt meg.
- A tervhez szükséges erdészeti adatok beszerzése érdekében 2013. november 26-án a NÉBIH Erdészeti Igazgatóságánál Wisnovszky Károly igazgató úr írásbeli megkeresése történt meg, melyben részletezve, területenként az útmutatóban szereplő adatok rendelkezésünkre bocsátását kértük. A 2013. december 30-án visszaérkezett válaszlevél szerint azonban az adatszolgáltatásnak díja van, amit jelen pályázati előírás szerint nem lehet elszámolni, így az adatok beszerzése sikertelen volt.
- További tervegyeztetésre 2013. 12. 16-án, a DINPI Gerecsei Tájegység, a Budapest Környéki Tájegység és a Vértesi-Mezőföldi Tájegység egy-egy munkatársával került sor, ahol a veszélyeztető tényezők és kezelési javaslatok átbeszélése történt meg.
- 2014. június 10-én szakmai terepbejárás történt, amelynek során a területen gazdálkodókkal, valamint az érintett hatóságok képviselőivel történt egyeztetés.
- 2014. augusztus 19-én gazdafórum keretében ismételtén megtörtént a terv egyeztetése. Erre az eseményre kifejezetten a területen ténylegesen gazdálkodó érintetteket vártuk.
- A fenntartási terveket 2014. augusztus 1-jén megküldtük az érintett önkormányzatoknak kifüggesztésre.
- 2014. augusztus 14-én megküldtük e-mailen, majd postai úton is az érintett hatóságoknak a tervet, a véleményeket augusztus 25-ig vártuk vissza.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A Nyakas-tető szarmata vonulat Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekeltek megkeresése történt meg:

1. egyeztetés falugazdászokkal

címzett:

- Tokaji Attila falugazdász, Tatabányai Járási Hivatal
- Pusztai Rita, Bicskei Járási Hivatal

részvevők száma: mindegyik egyeztetésen 2 fő

alátámasztó dokumentum: jegyzőkönyv (4. sz. melléklet)

2. terepbejárás:

címzett:

- DINPI Budapest Környéki Tájegység
- DINPI Gerecsei Tájegység
- DINPI Vértesi-Mezőföldi Tájegység

részvevők száma: első alkalommal 2 fő, második alkalommal 3 fő

alátámasztó dokumentum: menetlevél

3. falugazdászok levélben történő megkeresése:

címzett:

- Fejér Megyei Kormányhivatal Bicskei Járási Hivatala
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatabányai Járási Hivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Budakeszi Járási Hivatala

érintettek száma: 3 járási hivatal

alátámasztó dokumentum: kiküldött 3 db levél

4. erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése:

címzett: Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság

érintettek száma: 1 erdészeti igazgatóság

alátámasztó dokumentum: kiküldött 1 db levél

5. szakmai terepbejárás

címzett:

- Fejér Megyei Kormányhivatal Bicskei Járási Hivatala
- Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatala
- Fejér Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Fejér Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Fejér Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Fejér Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Fejér Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság
- Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Fejér Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítészeti Iroda

- Fejér Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Esztergomi Járási Hivatala
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatabányai Járási Hivatala
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság
- Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítési Iroda – iratáttétel: Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatabányai Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály – iratáttétel: Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatabányai Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- Pest Megyei Rendőr-főkapitányság
- Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Pest Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítési Iroda
- Pest Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-Dunántúli Kirendeltség
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Dunántúli Kirendeltség
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Duna-völgyi Kirendeltsége
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Fejér Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Komárom-Esztergom Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Pest Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Dél-Dunántúli Regionális Területi Iroda, Székesfehérvári Iroda
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Észak-Dunántúli Regionális Területi Iroda, Tatabányai Iroda
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fővárosi és Pest Megyei Kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Komárom-Esztergom Megyei Kirendeltség
- Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Észak-dunántúli Vízügyi Hatóság
- Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Közép-Dunántúli Vízügyi Hatóság
- Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Hatóság
- Országos Erdészeti Egyesület
- Mány Önkormányzata
- Szomor Önkormányzata
- Tök Önkormányzata
- Zsámbék Önkormányzata
- a térségben érintett vadásztársaságok
- a területen ténylegesen gazdálkodók

résztevők száma: 18 fő

alátámasztó dokumentum: jelenléti ív, emlékeztető (5. számú melléklet)

6. gazdafórum:

címzett: helyben érintett gazdálkodók, illetve mivel több esetben a közvetlen elérhetőségük nem volt meg, ezért a

- Magán Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
- Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

segítségét kértük a gazdák kiértékelésében.

résztevők száma: 5 fő

alátámasztó dokumentum: jelenléti ív, emlékeztető (6. számú melléklet)

7. önkormányzati közzététel

címzett:

- Mány Önkormányzata
- Szomor Önkormányzata
- Tök Önkormányzata
- Zsámbék Önkormányzata

érintettek száma: 4 hivatal

alátámasztó dokumentum: 4 db postai levél, valamint az önkormányzati kifüggesztést igazoló dokumentumok (7. sz. melléklet)

8. **véleményezési kérelem**

címzett:

- Fejér Megyei Kormányhivatal Bicskei Járási Hivatala
- Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatala
- Fejér Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Fejér Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Fejér Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Fejér Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Fejér Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság
- Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Fejér Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítész Iroda
- Fejér Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Esztergomi Járási Hivatala
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatabányai Járási Hivatala
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság
- Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítész Iroda – iratáttétel: Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatabányai Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály – iratáttétel: Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatabányai Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- Pest Megyei Rendőr-főkapitányság
- Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

- Pest Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítési Iroda
- Pest Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-Dunántúli Kirendeltség
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Dunántúli Kirendeltség
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Duna-völgyi Kirendeltsége
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Fejér Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Komárom-Esztergom Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Pest Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
- Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt. Dél-Dunántúli Regionális Területi Iroda, Székesfehérvári Iroda
- Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt. Észak-Dunántúli Regionális Területi Iroda, Tatabányai Iroda
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fővárosi és Pest Megyei Kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Komárom-Esztergom Megyei Kirendeltség
- Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Észak-dunántúli Vízügyi Hatóság
- Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Közép-Dunántúli Vízügyi Hatóság
- Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Hatóság
- Országos Erdészeti Egyesület
- Pilisi Parkerdő Zrt.
- Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
- Budapesti Bányakapitányság
- Veszprémi Bányakapitányság

beérkezett vélemények száma:28 db levél (8. számú melléklet)

alátámasztó dokumentum: kiküldött postai levelek és e-mailek

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe – indoklás
Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	2014. augusztus 22.	A tervvel egyetért, nincs észrevétel, javaslat	-
Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	2014. augusztus 25.	<ul style="list-style-type: none"> - Figyelembe kell venni a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet, valamint a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet előírásait. - Javasolja a vízfolyás(oka)t és parti sávo(ka)t külön kezelési egységként tárgyalni és a rá(juk) vonatkozó kezelési előírásokat egységesen megadni. - Javasolja, hogy az egyéb vizes területeket, vizes élőhelyeket (nádas, halastó) érintő kezelési egységekre vonatkozó kezelési előírások ne vonatkozzanak automatikusan a vízfolyásokra is. - Javasolja az ÉDUVIZIG kezelésében álló vízfolyások mellett a társulati, önkormányzati és egyéb tulajdonban/kezelésben álló vízfolyások tulajdonosi/kezelői véleményeinek kikérését. 	Tekintve, hogy az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság több területre vonatkozóan fogalmazta meg véleményét, de jelent terület nem érint vízfolyást, vízállást, vízbázist, az észrevételek, javaslatok a tervbe nem épültek be.
Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítési Iroda	2014. augusztus 21.	<ul style="list-style-type: none"> - Javasolja annak vizsgálatát, hogy az érintett település szerkezeti terve tartalmaz-e a Natura 2000 területen olyan területfelhasználást, amely ütközik a természetvédelmi célokkal. - Egyéb észrevételt, javaslatot nem tesz. 	A terv II. A Natura 2000 fenntartási tervet megalapozó dokumentációja c. fejezete – amely a tervkészítés alatt nem kötelezően egyeztetendő rész – tartalmazza ezeket az információkat, a kezelési egységek meghatározásakor, illetve a kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok kidolgozásakor figyelembe vettük.
Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály	2014. augusztus 28.	A terület nyilvántartott műemléki értéket nem érint, észrevétel, javaslat nincs.	-
Fejér Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága	2014. augusztus 25.	<ul style="list-style-type: none"> - A nagyvadállomány létszámának kontrollját, indokolt esetben lokális csökkentését támogatja. - A vadgazdálkodási berendezések elhelyezésének, vadföldek kialakításának egyeztetését támogatja. - A szóró kialakításának tilalmát megfontolandónak tartja, tekintettel arra, hogy azok szakszerű működtetése a nagyvadállomány, azon belül a vaddisznó létszám csökkentésének egyik legeredményesebb lehetőségét adja. - Vizes élőhelyeken a vízivad vadászatának korlátozását elégségesnek tartja, a vadászati kíméleti területek automatikus kijelölését azonban a vaddisznó és az őz károkozásának megelőzése, valamint az idegenhonos fajok 	<p>A tervbe részben beépült.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A jelölő élőhelyeket tartalmazó kezelési egységek területén nem javasolunk semmilyen, a vadakat a területre vonzó létesítmény elhelyezését, szerencsésebb alacsony természeti értékű területeken elhelyezni ezeket. - A vizes élőhelyekkel kapcsolatos javaslat nem releváns a területen, tekintve, hogy vizes élőhely nem fordul elő.

		vadászatának fenntartása érdekében nem támogatja.	
Fejér Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága	2014. augusztus 22.	A tervvel egyetért, de felhívja a figyelmet a 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezéseire.	-
Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság	2014. augusztus 26.	Nincs észrevétel, javaslat	-
Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály	2014. augusztus 22.	Hatósági, valamint szakhatósági jogkörrel nem rendelkezik, észrevételt, megállapítást nem tesz.	-
Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Földhivatala	2014. augusztus 25.	Kifogást nem emel, de felhívja a figyelmet a 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezéseire.	-
Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatabányai Járási Hivatal Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala	2014. augusztus 28.	A tervvel egyetért, nincs észrevétel, javaslat	-
Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Növény-és Talajvédelmi Igazgatósága	2014. augusztus 21.	A fenntartási tervekben, amennyiben azok nitrát érzékeny területet érintenek, szerepeltetni szükséges, hogy nitrátérzékeny területeken a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendeletben foglalt Helyes mezőgazdasági gyakorlat előírásainak betartása mind szántó, mind gyep területen kötelező.	A VM által elfogadott előírás-javaslatok az említett jogszabálynak megfelelnek.
Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság	2014. augusztus 25.	Nincs észrevétel, javaslat.	-
Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	2014. augusztus 21.	A tervvel egyetért, de javasolja a jelenlegi, a területet érintő két bányatelek (Zsámbék I. – dolomit és Zsámbék 2. – dolomit) területén folyó bányaművelés okozta, a hatósági eljárások során is gyakran megjelenő konfliktus részletesebb kezelését, a 3.2 fejezetben a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok bányaműveléssel kapcsolatos pontosítását.	A tervbe beépült. - A kijelölt bányatelek még el nem bányászott területén jelölő élőhelyek (6190 – Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>), 6240 – Szubpannon sztyeppék, 91H0 – Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szel) és jelölő faj (magyar gurgolya – <i>Seseli</i>

			<i>leucospermum</i>) állományai találhatóak, a jelölő faj a területen kizárólag itt fordul elő.
Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	2014. augusztus 25.	A tervvel egyetért, nincs észrevétel, javaslat	-
Közép-Duna-völgyi Vízügyi Hatóság	2014. augusztus 26.	A terület kijelölt vízbázist, nagyvízi medret és parti sávot nem érint.	-
Közép-Dunántúli Vízügyi Hatóság	2014. augusztus 27.	A területen állandó vízfolyás nincs, vízvezetés, árkok karbantartása nem javasolt, a tevékenység területe vízbázist nem érint. Egyéb javaslat, észrevétel nincs.	-
Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	2014. szeptember 5.	Nincs észrevétel, javaslat.	-
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, Budapesti Bányakapitányság	2014. augusztus 21.	A Bányakapitányság a fenntartási terv jóváhagyásához hozzájárul, amennyiben az érintett területen lévő Zsámbék I. – dolomit bánya érvényes kitermelési műszaki üzemi terv szerinti működése biztosítható.	A tervbe nem épült be. - A kijelölt bányatelek még el nem bányászott területén jelölő élőhelyek (6190 – Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>), 6240 – Szubpannon sztyeppék, 91H0 – Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szel) és jelölő faj (magyar gurgolya – <i>Seseli leucospermum</i>) állományai találhatóak, a jelölő faj a területen kizárólag itt fordul elő.
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, Veszprémi Bányakapitányság	2014. augusztus 26.	- A területet a Mátyás I. – dolomit bányatelek érinti. - A bányavállalkozók a bányatelek határáig kitermelésre jogosultak.	A tervbe beépült. A művelhető terület túlbányászása miatt a rekultivációs kötelezés előírása folyamatban van.
Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-Dunántúli Kirendeltsége	2014. augusztus 19.	A tervvel egyetért, nincs észrevétel, javaslat.	-
Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Duna-völgyi Kirendeltsége	2014. augusztus 27.	- Az egyéb védettségi kategóriáknál nem szerepel, hogy a tervezési terület mekkora részét érinti. - Több esetben hiányzik fajok tudományos neve. - A szövegben található idegennyelvű kifejezések (site, SDF) magyarázata kívánatos. - A gazdálkodáshoz nem köthető javaslatoknál nincsenek feltüntetve a kezelési egységek. - A terv megalapozó dokumentációja hiányzik az egyeztetési anyagból.	A tervbe részben beépült. - A javasolt kiegészítések megtörténtek. - A gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok a teljes területre vonatkoznak, ezért nem kötődnek az egyes kezelési egységekhez, ezért a kezelési egységek ebben a részben nincsenek megnevezve. - A terv megalapozó dokumentációját a VM állásfoglalása szerint nem szükséges egyeztetni.
Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Dunántúli Kirendeltsége	2014. augusztus 19.	A tervvel egyetért, nincs észrevétel, javaslat.	-
Nemzeti Média- és	2014. augusztus 22.	Nincs észrevétel, javaslat	-

<p>Hírközlési Hatóság Hatósági Osztály</p>			
<p>Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság</p>	<p>2014. augusztus 25.</p>	<p>- Katasztrófavédelmi szempontból kifogást nem emel. - Javasolja, hogy az erdővel érintkező, vagy azon áthaladó vasút és közút mentén az erdő felőli oldalon található 2 m széles védősávok a Natura 2000 területek kijelölésekor ne kerüljenek bevonásra. - Az idegenhonos erdőállományok őshonosra történő cseréje és az inváziós fajok eltávolítása során javasolja tűzpázták létesítését. - Lakott területekhez közel, őshonos fafajokkal történő erdőfelújítás, pótlás, állománykiegészítés során javasolja a tűzvédelmi szempontból kevésbé veszélyeztetett kategóriába tartozó fajok alkalmazását (a fajok sajnos nem kerültek megnevezésre).</p>	<p>A tervbe nem épült be. - A Natura 2000 területek kijelölése, a határvonalak megállapítása nem a fenntartási terv hatásköre. - Tűzpázták kialakítását jelölő élőhelyek rovására nem támogatjuk, egyéb esetekben természetvédelmi szempontból nincs akadálya. - Amennyiben a tűzvédelmi szempontból kevésbé veszélyeztetett kategóriába tartozó őshonos fajok termőhelyhonosak is, a javaslat természetvédelmi szempontból támogatható.</p>
<p>Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága</p>	<p>2014. augusztus 25.</p>	<p>- Véleménye alapján a 2009. évi XXXVII. törvény hatálya alá tartozó területeken attól, valamint a végrehajtására kiadott 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet előírásaitól, továbbá a körzeti erdőterv elkészítésének folyamatában megjelent, illetve megjelenő miniszteri rendeletektől eltérő módon történő szabályozás fenntartási szinten nem lehetséges. Előírások csak akkor tehetők, ha együttesen fennáll, hogy az érvényes szabályozókkal összhangban vannak, a terület kezelője önként vállalja és a felmerülő többletköltségeket a kezelőnek megtéríti. - A Natura 2000 területeken található idegenhonos fafajok állományai nem jelölő élőhelyek, az ott folyó gazdálkodás alapkövetelménye, hogy a jelölő élőhelyeket nem veszélyeztethetik. - Az erdőgazdálkodás célja a védelmi és közjóléti funkciók érvényesülése mellett a faanyagtermelés. Magántulajdonostól kompenzáció nélkül nem várható el a hozamról való önkéntes lemondás. - Az egyes, erdőkre vonatkozó kezelési egységeknél az E29, E30, E32, E47, E51, E53, E56, E57, E60, E62, E64 és E65 előírás-javaslatok esetében jelezte, hogy erdészeti szempontból nem, vagy nem minden esetben tarthatók.</p>	<p>A tervbe beépült. - A terv több pontján szerepel, hogy az itt megfogalmazott előírások csupán javaslatok, nem kötelezően betartandó előírások. A tervben megfogalmazott, a VM által jóváhagyott javaslatok nincsenek ellentétben a fent hivatkozott jogszabályokkal. Minden előírás-javaslat előtt kiemelten hangsúlyozzuk, hogy csak a tulajdonos beleegyezésével, önkéntes alapon betartandók. A 3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében c. fejezetben szerepel, hogy a Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet vonatkozik, tehát a hozamról való kompenzáció nélküli lemondás semmiképpen nem elvárás. Minden ilyen jellegű javaslattal érintett, erdőterületre vonatkozó kezelési egység esetében szerepel, hogy „Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó.”</p>

			<p>- A fenntartási terv érvényességi ideje alatt új erdőtervek fognak készülni. A következő erdőtervezési ciklusban a fenntartási tervek a megalapozó dokumentáció részét fogják képezni, ezért fontosnak tartjuk jelezni a természetvédelmi szempontból javasolt változtatásokat.</p>
<p>Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatala, Földügyi Osztály</p>	<p>2014. szeptember 1.</p>	<p>- Kifogást nem emel, de felhívja a figyelmet a 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezéseire. - A vélemény alapján több, a gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslat (pl. a kaszálások számának és idejének meghatározása) is ellehetetleníti a hasznosítási kötelezettségnek történő elégtételt. - A szántóterületek visszagyepesítése álláspontja szerint a földhasználó részére sérelmes lehet. - Az egyes területek vízelvezetésének megszüntetése korlátozhatja, akadályozhatja az okszerű mezőgazdasági művelést, a vízelvezető árkok megszüntetése kihat a nem védett területek vízháztartására is.</p>	<p>A tervbe nem épült be. - A gyepterületeken a kaszálás/legeltetés fenntartása a tervben foglaltak alapján és természetvédelmi szempontból is mindenképpen javasolt, tehát a hasznosítás az előírás-javaslatok alapján is biztosítható (sőt, kívánatos). A kaszálások számának és időpontjának meghatározása nem mond ellent a hasznosításnak, csak a természetvédelmi szempontok érvényesülését segíti elő. - A szántóterületek visszagyepesítése csak abban az esetben kötelező, ha a Natura 2000 terület kijelölésekor (2004-ben) a földrészlet gyep (rét/legelő) művelési ágban volt és a szántóvá történő feltörés, esetleg a művelési ág megváltoztatása ezután, az illetékes természetvédelmi hatóság engedélye nélkül történt meg. Minden egyéb esetben a kezelési egységeknél szerepel, hogy <i>„amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, a szántóterületek visszagyepesítése természetvédelmi szempontból támogatandó”</i>, tehát nem kötelező, arról a gazdálkodó maga dönt, figyelembe véve az esetleges anyagi hátrányt. (Megjegyzendő, hogy gyepterületek esetében Natura 2000 területen kompenzációs támogatás igényelhető.) - A vízelvezetések korlátozása/mérséklése természetvédelmi szempontból mindenképpen kívánatos, a túlzott vízvisszatartáshoz hasonlóan a túlzott vízelvezetés a termőföld hasznosítását szintén korlátozhatja/akadályozhatja. Javasolt megfontolni a jellemzően (egy-két évente) belvizes szántóterületek szántó művelési</p>

			ágból történő kivonását is, hiszen a gazdaságos hasznosítás ezeken a területeken kérdéses.
Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály	2014. augusztus 22.	<p>- A tervben a „<i>vadak károkozása (túltartott vadállomány)</i>” veszélyeztető tényező esetében említésre került a muflon mint tájidegen faj. A területen jelenleg sincs muflon és korábban sem élt, ezért javasolja ezt a részt felülvizsgálni.</p> <p>- A „<i>nagyvadállomány visszaszorítása</i>” megállapítás véleménye szerint túl általános és az őz károkozását nem értékeli számottevőnek, különösen, hogy a terv a gyepterületek fenntartása érdekében a legeltetést javasolja, azonban a gazdálkodók részéről nem áll rendelkezésre a megfelelő méretű állatállomány, illetve legeltetési szándék.</p>	<p>A tervbe részben beépült.</p> <p>- A muflon (<i>Ovis aries</i>) kikerült a veszélyeztető állatfajok közül.</p> <p>- Az túltartott őzállomány károkozása nem feltétlenül a gyepterületek esetében érvényesül, hanem a Natura 2000 területen található erdőállományok felújítása során jelentkezik – a bekerítés nélküli természetes felújítást gyakorlatilag ellehetleníti, ezért a tervben a nagyvadállomány (köztük az őz) visszaszorítására vonatkozó javaslat továbbra is szerepel.</p>

A beérkezett véleményeket a 8. számú melléklet tartalmazza.